

keling. Over
de; Engelsch-
de aandacht.
En de Inter-
ze maand in
verandering.
rogram.
van het Ko-
itgang op te
nogen maken.
atste 25 jaren

ingsarbeiders,
hoofdstations
den 6528. In-
jaar 22.279.
gen op school

len van 1925,
og. De „blan-
3335 tot 6289
den dus bijna
erden 43.181,
dmanalangers
in getal werd
t 899.182.

ak. Voor ge-
en 15 vrou-
sche. En toch
roken begeerte

k. Wij geven
wordt geschat
n 15.000 zen-

stantsche zen-
15.683 avond-
i nog 721.421.

estantsche en
r vallen deze
j de ongeveer

tegenwoordige
of ten naastele

riend van het
ding toejuicht.
en zeer groot
ij noemden

de vergemak-
at waard, dat
te veel moeite
en met de ver-
it aan de zen-
de tropische
het graf voor
endheden den
e gele koorts,
uberculose, de
de veranderd;
roef in 1924;
vest-Afrika ge-

dgemeene wel-
le. En als het
ggen en alzoo
naken en met
gewoon groot
rek aan drink-

t is voldoende
verheffing van
ijs gesteld.
oote schaduw-

koortsachtige
is bij de mil-
kan ik halen
vieren, uit de
en en de zen-
de boodschap
ouderophalen,
sch afwijzend
lles geworden,

oor een, men-
en zij hebben
t geloofsgebed
Afrika schijnt
ijn.
in aanhangers
en, het Woord
Aan Christus,
heidendom is

le wereld over-
odzakelijkheid,
oor de zending
n aan een op-
ingsconferentie

ver het rassan-
geworden.
t Allégret, Pa-

rijche zendingsdirectie: Het denken der massa wordt in verwarring gebracht, vergiftigd door den terugkeer van duizenden soldaten, die voor het grootste deel huiswaarts keeren met een gansch ander gevoel dan achtung voor den Europeaan en de blanke vrouw; door de pan-Afrikaansche propaganda, die door Engeland en Amerika wordt gevoerd; door communistische en bolsjewistische cellen, waarmee bepaalde kuststreken worden overdekt, zonder het noodige tegenwicht van een zedelijke opvoeding of een krachtig geweten; door den invloed van een geest, die overdreven democratisch is.

Vrijmetselaarslogen werden in Senegal, in de Kongo, in Guinea en ook in eenige der Engelsche kolonies gesticht. Voeg daarbij den hongersnood, die in sommige streken een epidemisch karakter droeg. En het is duidelijk, hoe de ontevredenheid wies.

Een overzicht van hetgeen op de Conferentie zal behandeld worden, is niet in ons bezit. Maar de lijst der artikelen, die in het dubbelnummer der Int. Rev. staan, geeft ons een indruk van de kwesties.

Immers, na een artikel van Allégret over Blank en Wit in Afrika, wordt het Zuid-Afrikaansche probleem van drie zijden bezien: Dr du Plessis geeft een der drie artikelen. Over de Zeden en Gewoonten der primitieve volken wordt zeer onderhoudend geschreven, en met voorbeelden uit Abrahams tijd enz. toegelicht. Natuurlijk wordt ook het vraagstuk der Bevolking en ontvolking niet vergeten, evenmin als de cultuur der Afrikaansche volken, die door de overweldigers dreigt ten onder te worden gebracht en vervangen te zullen worden door de cultuur der Europeesche volken.

Daarna komen de meer religieuze onderwerpen. Achtereenvolgens komen ter sprake: Het brengen van het Evangelie aan den Afrikaan; de opbouw der Afrikaansche kerk; de separatistische beweging in de kerk; godsdienstonderwijs; de voorziening in Christelijke lectuur.

Aan den Islam zijn drie artikelen gewijd. Breed wordt gehandeld over den dienst der gezondheid en welvaart. Bridgman schrijft over de sociale condities in Johannesburg, en Anet geeft eenige aantekeningen over het Belgisch standpunt.

Wanneer de Conferentie op al deze punten zal ingaan, heeft zij haar tijd en kracht wel nodig. Wellicht echter, dat zij zich op de hoofdzaken zal concentreren.

J. D. W.

PERS-SCHOUW.

De taal der synode: nieuw of oud?
In „De Hervorming“ schrijft S. het volgende:

„Het zal aan de lezers van „De Hervorming“ bekend zijn, dat er naast het Nederlandsch en het Duitsch nog een derde taal bestaat, een soort misbaksel, dat men het „Germaansch“ zou kunnen noemen. Tot dit „Germaansch“, dat in ons land nogal geliefd is en dat een eigen verzameling van woorden heeft, behooren woorden als: ongeacht, ombouw, nieuwbouw, verzendkosten, richtig (een leelijk eenje door het Ministerie van Financien uitgebroed). De Synode te Assen doet ook een duit in het zakje. Ze heeft aan een der predikanten, wiens zaak in het geding kwam, geschreven wat ze van hem verwacht en o.a. als voorwaarde gesteld: met onderlating voorhands van de bediening des Woords enz. enz. Dat „onderlating“ is zintuiglijk waarneembaar geen Nederlandsch maar „Germaansch“.

Naar ieder, die de gereformeerde kerkelijke taal enigzins kent, weten kan, is het niet waar, dat de synode van Assen een speciaal Assensch duitje in het neo-misbakselenzakje deed. Hoogstens kan men haar verwijten, dat ze de taal der vaderen bewaard heeft, en dat ze oude termen, die vroeger gemeengoed waren, laat voortbestaan. Maar dat het niet nieuw is, en ook niet „Assensch“, te spreken van „onderlating“, blijkt uit het feit, dat reeds door de synode van Middelburg in 1581 gesproken is van „die gheene, die synen dienst onderlaten heeft“ (part. vragen, 6), dat evenzoo het woord voorkomt in art. 12 van de kerkorde van Den Haag 1586, en in die van Dordrecht, 1618-1619, art. 14 en 15.

Woordenboeken bewijzen trouwens, dat het woord in het vroeger nederlandsch gangbaar was. Het is wel oud, maar niet een nieuw Asser misbaksel.

Laat De Hervorming, en ook het Handelsblad, dat dit „belangrijk“ nieuws overnam, eens opslaan het wdbk van De Vries en Verwijs. Men zal zien, dat „onderlaten“ 3 eeuwen geleden gebruikt is door de statenvertalers (een theoloog had daar wel op mogen letten) in Habakuk 1:4, en voorts door Hooft, Brandt, Camphuyzen, de Brune. Maar tegenwoordig maakt men zelfs van oud-hollandsche woorden een nieuw germanisme om toch maar zonder „onderlaten“ op Assen critiek te oefenen; het zou ook jammer zijn, als men iets van die critiek „onder zich zou laten“....

Het kopje thee.

Verschenen is een geschrift van Lucien Brulez: Hollandsche Philosophie. (Ferdinand Hirt in Breslau, 1926.) Daar trof me op bl. 111 deze zin:

.... A. Kuyper, der in den Anfangsgründen seiner grossen (calvinistischen) Theologie erstaunlich richtige und tiefe erkenntnistheoretische Ansichten entwickelte....

Op gevaar af, dat een christelijk-gereformeerde kerkbode dit zinnetje mishandelt (gelijk onlangs het boek

van dr Wielenga te beurt viel: In de School der Wijsbegeerte) om te bewijzen, dat de Afscheiding toch veel beter was dan de Doleantie, en dat de laatste de filosofie heeft gebracht in de kerk (wat natuurlijk niet zoo min waar is, als b.v. de bewering, dat dr Kuyper wel eens in een sportpak de bergen beklom, anders dan De Cock, bewijzen zou dat de Doleantie, anders dan de Afscheiding, de „cultuur“ liet overwoekeren het erf der theologie); en op gevaar af, dat iemand meenen mocht, dat ik het met het boekje van Brulez eens ben (wat niet het geval is) wil ik toch op deze uitlating wijzen. Want zij heeft haar waarde. Velen zeggen tegenwoordig: wij moeten in de Geref. kerken de kennistheorie gaan uitwerken in den opbouw der confessie en de kennistheoretische vraagstukken gaan ter hand nemen, want we hebben daar nog niets voorgekregen tot nu toe. Maar een buitenlander constateert, dat dr A. Kuyper ons voorlooppig werk genoeg gegeven heeft, en dat de bewering, dat wij nog niets hebben, en zonder verloochening van de historie met blanco mandaat zouden kunnen beginnen, onjuist is.

Brulez drukt Kuypers portret genoeglijk naast dat van Bolland af; de Wekker hoort. Maar velen zeggen: ik ben bezwaard vanwege Assen; want — ik citeer uit het hoofd — de groote mannen ontbreken tegenwoordig, die ons het verlossende woord kunnen spreken; we hebben ze niet meer. Wel ja, alsof Kuyper en Bavinck niet eiken dag nog onder ons te raadplegen zijn in hun boeken. Hebben we ze niet? Misschien worden ze door de klagers niet gelezen.

Brulez zegt, bl. 114:

Es dauert Jahre, bevor man von holländischen Bekannten zu einem „kopje Thee“ eingeladen wird...

Hollanders zijn zoo stijf m.a.w.; ze moeten u eerst eens goed bekijken, voordat ge op een kopje thee gevraagd wordt.

Ik geloof, dat het aan de invitatie op een kopje thee niet ontbreekt. Barth komt op de thee, en Kant, en waarlijk Kuyper en Bavinck krijgen soms ook een vereerende uitnodiging. Maar het was te wenschen, dat men wat minder theepraatjes hield en hen meen (want ze zijn er nog) naar de studoorkamer. Wie dan, een paar jaar na de begrafenis van Kuyper en Bavinck, over Assen heen kwast: wij hebben geen groote mannen meer, o Zwitsers, komt over en helpt ons, die bedenke, dat hier een duitscher naast elkaar en achter elkaar behandelt: D. Wyttenbach, Van Heusde, Opzoomer, Allard Pierson, Multatuli, Bolland, Heymans, A. Kuyper. Als nu de heer Brulez door vele bezwaarden eens op de thee gevraagd wordt, dan krijgt waarlijk dr A. Kuyper ook nog eens een beurt. Wie weet, of men al ten end niet ontdekt, dat hij toch ook wel wat nieuws gezegd heeft, dat men eerst kennen moet, wil men gaan uithooven.

Oosterend.

In de pers circuleert onderstaand bericht:

In de bladen werd melding gemaakt van een telegram van protest aan de Synode, ondertekend door 6 leden van den Raad der Geref. Kerk te Oosterend Texel. Het protest van deze broeders richtte zich tegen de woorden van den Voorzitter, dat behalve twee Kerken, alle Kerken hartelijk instemden met de besluiten der Synode.

Bedoelde broeders vatten het woord hartelijk op als: met blijdschap. En waar zij wel van harte instemden met de genomen besluiten, doch met wroede in het harte, meenden zij te moeten protesteerden.

Waar in hun protest schijnbaar door sommige bladen gelezen werd een stelling nemen tegen de Synodebesluiten, deelen zij bij dezen mede, dat ze van harte instemmen met genoemde besluiten.

De Ondertekenaars.

Het is goed, hiervan kennis te nemen. Al weer een legende minder.

Prof. Obbink over een gravamen.

Prof. Obbink schijnt den goeden invloed te willen breken van zijn woord, dat men ten gunste van de Asser Synode kon uitleggen en ook heeft uitgelegd. Onlangs kwam hij althans weer eens met iets anders voor den dag. Hij schrijft in het „Alg. Weekbl. v. Chrdom en Cultuur“ over het gravamen dat Dr v. Leeuwen heeft ingediend bij de Gen. Synode van Assen. Dat Prof. Obbink oordeelt, dat Dr v. Leeuwen de kwestie niet zuiver stelt, zou een gereformeerde kunnen doen vermoeden, dat eventuele afwijzing van het gravamen straks door de Synode Prof. Obbink's instemming zou kunnen verwerpen. Maar het zal niet gelukken. Immers, als Prof. Obbink Dr v. Leeuwen afwijst, is het wel doordacht; maar als de Synode het straks doen zal, staat van te voren vast, dat het niet doordacht zal wezen. Men leze:

Het verwondert mij, dat dr v. L., die in de Oostersche wereld thuis is, het onjuiste dilemma stelt: of een werkelijke slang of de duivel. Hij moest weten dat die tegenstelling niet deugt. Maar voor zijn verdediging tegenover de Synode is het van weinig belang hoe hij zich uitdrukt: zijn standpunt wordt toch veroordeeld — zonder weerlegging. Daarom maakt deze verdedigingsbrochure zoo'n tragische indruk; de Synode neemt niet eens de moeite van naar zijne argumenten te luisteren, en nog minder van ze te weerleggen.

Van Prof. Obbink zijn we veel onvriendelijks gewoon tegen de Gereformeerden. Maar dat hij het zoo bont zou maken, had ik niet durven denken. Iedereen heeft kunnen lezen, dat voor het onderzoek en de beantwoording van het gravamen van Dr v. Leeuwen

juist de Synode verlaagd is, en dat aan zijn bezwaarschrift de volle aandacht geschonken wordt. Maar terwijl het in alle bladen te lezen staat, weet Prof. O. dat het heelemaal onzin is.

Wel ja.

Het is een troost, dat achter op de advertentiepagina van zijn krant onder het hoofd „Moderne fabelen“ volgende wijsheid te lezen is:

De snoek sprak met verachting over den karper. Een oogenblik later evenwel had hij hem verslonden. „Ik zou niet willen leven, van wat ik veracht“, merkte de baars op.

„O, dat is wat anders“, antwoordde de snoek meesmailend.

En hij ging op zijn zij liggen, ter bevordering der goede spijsvertering.

Er zijn vele niet-gereformeerde snoeken, die zelf geen KERKgeschiedenis kunnen maken, en die den gereformeerden karper, die het wel doet, verachten, doch inmiddels op zijn belangrijkheid teren.

Want hoeveel krantenschrijvers en referenten zijn er niet, die als ze in 1926 nog iets actueels willen zeggen, dat ligt op het terrein van de geestelijke beweging DEZER dagen, het hebben moeten van den gereformeerden synodalen karper? Hun eigen snoeken-geselschap heeft geen stof te bieden. Het verhaal van snoek en karper is wel modern, maar, helaas, geen fabel. Behalve dan: de verslinding van den karper door den kaper-snoek.

K. S.

AAN ONZE LEZERS!

Van verschillende zijden mochten wij adressen ontvangen van meelevenenden in onze kringen, tenelnde aan deze adressen de eerste nummers van den nieuwen jaargang van ons Blad ter kennismaking toe te zenden.

Gaarne zullen wij allen, die in den inhoud van ons Blad belang stellen, de drie eerste nummers van den nieuwen jaargang, die met dit nummer aanvangt, ter kennismaking doen toekomen.

Mogen wij daartoe onze belangstellende lezers verzoeken ons een lijstje te willen zenden van adressen als bovenbedoeld? Wanneer vele lezers, die met den inhoud van „De Reformatie“ sympathiseeren, ons een lijstje van meelevenenden uit hun kring doen toekomen, kan de lezerskring van ons Blad nog belangrijker worden uitgebreid. Ook zijn wij natuurlijk gaarne bereid voor doelmatige verspreiding een grooter of kleiner getal exx. aan één adres te zenden.

Voor elken nieuwen abonné, die door bovenstaande actie verkregen wordt, wordt gaarne f 1.— vergoed.

DE UITGEVERS.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Apeldoorn: W. H. den Harting te Huizum en J. Wijnenga te Charlois.
Amsterdam-Zuid binnen het kerkverband (gewijzigd tweetal): P. C. de Bruijn te Apeldoorn en H. S. Bouma te Leeuwarden.
Hoernade: W. Steunenberg te Heerenveen en C. v. d. Woode te Gorredijk.

Beroepen te:

Amsterdam (Zuid): H. S. Bouma te Leeuwarden.
Bierum (Gr.): G. Wiersma te Musselkanaal.
Dronrijp: H. Smit, cand. te Nieuw Weerdinge.
Epe: P. Bos te Stads kanaal.
Gendern (N.Br.): G. Menken te Gumeren.
Gravenhage (West): P. C. de Bruijn te Apeldoorn.
Heeneoord, Kollumerpomp, Krommenie, Otterland, Paesens, Westraan en Westbroek: J. Meijnen, cand. te Baarn.
Zierikzee: B. Wentzel te Ridderkerk.

Aangenomen naar:

Zeist: J. Gillebaard te Noord-Scharwoude.

Bedankt voor:

Hoewerzijl: D. B. J. v. d. Meulen te Oosterveer.

Intriede te:

Rhoden: cand. A. D. R. Polman. Tekst 2 Cor. 4:5.
Zaandam: C. J. Wielenga. Tekst 1 Cor. 3:20-23.

Afscheid van:

Feijenoord: J. v. d. Berg. Tekst Hebr. 13:20 en 21.
Zevenhuizen (Z.H.): H. W. Felderhof. Tekst 2 Cor. 13:11.

Grafsteen Dr J. C. de Moor. Op de nieuwe algemeene begraafplaats te Utrecht is Zaterdagmiddag het gedenkteken overgedragen, opgericht op het graf van Dr J. C. de Moor, in leven predikant der Geref. Kerk van Utrecht.

Na het zingen van Ps. 42 en 3 en, gebied, droeg Dr R. E. van Arkel met een rede den grafsteen over aan de familie, namens wie een zwager van den overledene, Dr L. E. Smilde, van Haastrecht, het gedenkteken aanvaardde. Het groot aantal aanwezigen zong daarop Ps. 103:9.

Beroepingswerk. De Kerkraad der Geref. Kerk van Hilversum heeft in zijn laatste vergadering besluiten den beroepingsarbeid voor den derden predikant overwijd aan te vatten.

Dr C. van Reenen, predikant van Bigelow-Sibley Christian Reformed Church, Noord-Amerika vertoelt met onbeperkt verlof in Nederland en studeert thans aan de Vrije Universiteit. Zijn adres is Zoeterstraat 75, Amsterdam.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Gravenhage: L. de Bruijne te Zwolle.
Gravenhage: H. Visser te Leeuwarden.
Steenwijk: H. Holtrop te Ursum.

Bedankt voor:

Maassluis: J. P. Meijering te Nieuwpoort.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Aagtekerke: J. Franje te Barneveld en B. v. Neerboes te Ternerse.

Beroepen te:

Grand-Rapids (N.A.): H. Kieriet te Veenendaal.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Londen (vac.D. Plooy): W. Lodder te Doorn. A. D. Meeter te Loosdunum en J. C. H. Romijn te Workum.